

**Keskkonnaministri määruse „Keskkonnaministri 30.07.2018 määruse nr 28
„Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetase, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja
tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel“ muutmise“ eelnõu
seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase määrusega muudetakse kiirgusseaduse § 97 lõike 3 alusel 30.07.2018 kehtestatud keskkonnaministri määrust nr 28 „Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetase, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel“ (jõustunud 06.08.2018; RT I, 03.08.2018, 4). Muudatused on seotud kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetelu täienemisega ning õhu radoonisisalduse mõõtmise korraldamise täpsustamisega.

Määruse eelnõu on ette valmistanud Keskkonnaministeeriumi välisõhu ja kiirgusosakonna peaspetsialist Maria Leier (tel 626 2908, maria.leier@envir.ee). Õigusekspertiisi tegi Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna jurist Marko Lelov (tel 626 2918, marko.lelov@envir.ee) ja keeleteimetaja oli õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (tel 626 2953, aili.sandre@envir.ee).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Punktiga 1 muudetakse § 4 lõike 1 sõnastust, täpsustades tööruumi asukohti, kus tööandja peab korraldama õhu radoonisisalduse mõõtmise. Juurde on lisatud tööruumid, mis asuvad hoone korrusel, mille välissein puutub kokku pinnasega, kust samuti võib radoon liikuda tööruumi siseõhku.

Punktiga 2 muudetakse § 5 lõike 1 sõnastust. Varem lasus tööandjal kohustus viitetaseme ületamise korral rakendada ehituslikke parandusmeetmeid. Eelnõukohase määruse järgi on tööandjal kohustus korraldada ehituslike parandusmeetmete rakendamist. See annab võimaluse vajaduse korral kaasata parandusmeetmete rakendamisse hoone omanik.

Muudatus on asjakohane, kui tööandja tegutseb rendipinnal ning viitetaseme ületuse täpsema analüüsi käigus on selgunud, et muud, hõlpsamalt rakendatavad meetmed, nagu tööaja piirang või ruumi õhuvahetuse tõhustamine, ei ole piisavad. Ehitusseadustiku § 19 kohaselt on hoone omanik kohustatud tagama ehitise, ehitamise ja ehitise kasutamise vastavuse õigusaktidest tulenevatele nõuetele. Samuti on ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud täpsustatud nõuded ehitisele ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määrusega nr 19 „Hoone ruumiõhu radoonisisalduse ja hoone tarindi ehitusmaterjalidest siseruumidesse emiteeritavast gammakiirgusest saadava efektiivdoosi viitetase“.

Lõike 5 muutmisel arvestati ka Euroopa Komisjoni juhenddokumendiga¹, mis töötati välja abistamiseks liikmesriike Euroopa Liidu Nõukogu direktiivist 2013/59/Euratom tulenevate nõuete rakendamisel, täpsemalt vähendama töökohtadel radooniriski. Juhenddokumendis on toodud direktiivi nõuete rakendamine töökohadel välja viie riigi näitel – Tšehhi, Soome, Rootsi, Šveits, Holland. Neljal juhul (v.a Šveits) on parandusmeetmete rakendamise vastutus tööandjal. Juhenddokumendis käsitletakse samuti olukorda, kus tööandja tegutseb üüritud pinnal ning tööandjal ei ole võimalik iseseisvalt ehituslikke parandusmeetmeid rakendada. Sellisel juhul laieneb ehituslike parandusmeetmete rakendamise vastutus ka kinnisvara omanikule. Omaniku kohustusi juhenddokumendis ei ole käsitletud, kuna need tulenevad liikmesriikide õigusaktidest.

¹ Euroopa Komisjon, 2009. Radon in workplaces. Implementing the requirements in Council Directive 2013/59/Euratom, <https://op.europa.eu/s/oibd>.

Punktiga 3 täiendatakse kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetelu, lisanduvad Keila linn, Võru vald ning Setomaa vald. 2019. aastal uuris Eesti Geoloogiateenistus alasid, millel on vaja teha radooni kordusuuringuid („Täiendavate radooniuuringute vajadusega aladel (II prioriteediga alad) radooniuuringute läbiviimine“). Uuringu I etapi käigus tehti uuringud Keila ja Võru linnas ning Võru, Setomaa, Ruhnu ja Rõuge vallas. Töö tulemusena klassifitseeriti I prioriteediga ehk kõrgendatud radooniriskiga maa-aladeks Keila linn, Võru vald ja Setomaa vald. Tööga on võimalik tutvuda Eesti Geoloogiateenistuse digitaalses Geoloogiafondis.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liigu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele. Eelnõus on arvestatud Euroopa Liidu Nõukogu direktiiviga 2013/59/EURATOM, 5. detsember 2013, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom.

4. Määruse mõju

Võrreldes kehtiva terviktekstiga ei lisandu eelnõukohaste muudatustega uusi mõjuvaldkondi. Määrusega ei kaasne mõju riigi julgeolekule, välissuhetele ega regionaalarengule. Määrus ei töö kaasa muudatusi kiirgusohutuse põhimõtetes ega kiirgusohutuse tagamiseks rakendatavates meetmetes.

Mõju majandusele avaldub üldise ettevõtluskeskkonna, ettevõtete tegevuse ning nende halduskoormuse kaudu, samuti ettevõtete konkurentsi kaudu. Mõju riigiasutustele avaldub Keskkonnaameti, Tööinspektsiooni ja kuni 1. jaanuarini 2021 ka Keskkonnainspektsiooni töökoormuse suurenemises. Mõju kohalikele omavalitsustele avaldub samuti töökoormuse suurenemises. Sotsiaalne mõju avaldub töötajate informeerimisel radooniriskist ning kiirgusdooside seiretulemustest, mis omakorda avaldab mõju töötervishoiu ja tööohutuse paranemisele ning töötajate tervisele.

Sihtgrupid: tööandjad, kui töökoht asub kõrgendatud radooniriskiga maa-alal ja paikneb maa all, hoone maa-alusel korrusel, hoone korrusel, mille välissein puutub kokku pinnasega, või hoone esimesel korrusel, kui maa-alune korrus puudub; radoonialast konsultatsiooni ning radoonimõõtmist pakkuvad ettevõtted ja asutused, Keskkonnaamet, Keskkonnainspektsioon (kuni 01.01.2021), Tööinspektsioon, kohalikud omavalitsused.

Avalduv mõju: võrreldes kehtiva määrusega korraldavad siseõhu radoonimõõtmisi ka tööandjad, kelle tööruumid asuvad hoone korrusel, mille välissein puutub kokku pinnasega. Seetõttu suureneb nende tööandjate ring, kes peavad korraldama radoonimõõtmisi. Täpset arvu, mitut tööandjat radooni mõõtmise kohustus puudutab, välja tuua ei saa, sest see hakkab olenema tööruumide asukohast korruste lõikes.

Võrreldes kehtiva määrusega lisandub kõrge radooniriskiga maa-alade loetellu kolm kohalikku omavalitsust, mistõttu suureneb kohalike omavalitsuste töökoormus seoses haldusterritooriumil tegusevate ettevõtete ja tööandjate päringute ja infovahetusega.

Tööandjate ning kohalike omavalitsuste arvu suurenemise tõttu suureneb samuti Keskkonnaameti, Tööinspektsiooni ning Keskkonnainspektsiooni töökoormus seoses klientide arvu suurenemise ning järelevalve korraldamisega.

Radoonialaste konsultatsioonide ja radoonimõõtmiste nõudluse suurenemine arendab ka radoonivaldkonda edasi. Ette on näha teenusepakkujate töömahu ning selle kaudu ka käibe kasvu.

5. Määruse rakendamise seotud tegevus, vajalikud kulud ja eeldatavad tulud

Määruse muutmine toob riigile kaasa lisakulusid seoses siseõhu radoonisisalduse mõõtmisega riigiasutustes, kohalikele omavalitsustele kuuluvates hoonetes ning riigi hallatavatel objektidel, mis asuvad kõrgendatud radooniriskiga alal. Samuti võivad lisakulud kaasneda vajaduse korral parandusmeetmete rakendamisega. Täpseid kulutusi on praegu raske hinnata, sest avaliku sektori töökohtade ja riigi hallatavate hoonete arv on omalitsuste lõikes väga erinev.

Suureneb radoonisisalduse mõõtmise vajadus. Seda teenust pakub muu hulgas ka riigi haldusalas asuv Keskkonnaamet. Keskkonnaameti pakutava ühekordse siseõhu radoonisisalduse mõõtmise maksumus on orienteerivalt 60 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Määruse eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Siseministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskojale, Eesti Töötervishoiuarstide Seltsile ning Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile.